

Vydání prospěchu získaného v důsledku porušení zákazu konkurenčního jednání členy statutárního orgánu

Prospěchem získaným v důsledku porušení zákazu konkurenčního jednání je jen plnění, jež v souvislosti s porušením zákazu konkurence obdrží samotný porušitel (nikoli např. osoba, v jejíž prospěch porušitel podnikal či zprostředkoval obchody). V případě porušení zákazu konkurence se tak obchodní korporace může domáhat vydání toliko prospěchu, který získal ten, kdo porušil zákaz konkurenčního jednání, a to buď po samotném porušiteli, nebo po (nedobrověrném) nabyvateli, na něhož byl tento prospěch právním jednáním porušitele převeden.

Obchodní korporace se při porušení zákazu konkurence může dále domáhat zdržení se porušování zákazu konkurence porušitelem či náhrady škody, a to nejen po porušiteli, ale i po osobě, v jejíž prospěch byl zákaz konkurence porušován.

Vydání prospěchu a náhrada škody představuje alternativní nároky. Oprávněná osoba se musí rozhodnout, zda se bude domáhat jednoho nebo druhého práva. V případě, že zvolí právo na náhradu škody, nemusí jej uplatnit v prekluzivní lhůtě podle § 5 odst. 2 zákona o obchodních korporacích (tj. do 3 měsíců ode dne, kdy se obchodní korporace dozvěděla o porušení zákazu konkurence, nejpozději však do 1 roku od porušení).

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2025, sp. zn. 27 Cdo 127/2024

Komentář CIoD:

V předmětném rozhodnutí řešil Nejvyšší soud dvě sporné otázky. První z nich se týkala toho, zda lze aplikovat § 432 občanského zákoníku, jež upravuje důsledky porušení zákazu konkurence osobou zástupce podnikatele při provozu závodu, i na člena statutárního orgánu obchodní korporace porušujícího zákaz konkurence, a to vzhledem k tomu, že § 5 zákona o obchodních korporacích obsahuje úpravu důsledků při porušení zákazu konkurence.

Podle jednoho názoru není člen statutárního orgánu zástupce podnikatele při provozu závodu podle § 430 občanského zákoníku, a proto na něho úprava důsledků zákazu konkurence podle § 432 občanského zákoníku nedopadá, nehledě k tomu, že zákaz konkurence je v § 432 občanského zákoníku vymezen jinak než v zákoně o obchodních korporacích.

Podle druhého názoru je úprava obsažená v § 432 občanského zákoníku obecná a dopadá na všechny zástupce podnikatele. Člen statutárního orgánu obchodní korporace je také zástupcem podnikatele, neboť každá obchodní korporace je podnikatelem, a proto dopadá ustanovení § 432 občanského zákoníku i na členy statutárního orgánu.

Nejvyšší soud se přiklonil k druhému z uvedených názorů a dovodil, že důsledky porušení zákazu konkurence podle zákona o obchodních korporacích se posuzují nejen podle § 5 zákona o obchodních korporacích, ale i prostřednictvím § 432 občanského zákoníku v rozsahu, v jakém je ustanovení § 5 zákona o obchodních korporacích nevylučuje, popř. nenahrazuje. Lze tedy uzavřít, že porušení zákazu konkurence členem statutárního orgánu obchodní korporace má tyto právní důsledky:

- Obchodní korporace se může domáhat, aby se člen statutárního orgánu zdržel porušování zákazu konkurence (§ 432 odst. 1 občanského zákoníku).
- Obchodní korporace může požadovat, aby jí člen statutárního orgánu, který porušil zákaz konkurence, vydal prospěch, který v důsledku toho získal, nebo aby na ni převedl práva z toho vzniklá (§ 5 odst. 1 zákona o obchodních korporacích).
- Obchodní korporace může požadovat na každém jiném nabyvateli tohoto prospěchu, který nejednal při nabyvání prospěchu v dobré víře, aby jí nabytý prospěch vydal (§ 5 odst. 1 zákona o obchodních korporacích).
- Obchodní korporace může namísto vydání prospěchu požadovat náhradu škody na členovi statutárního orgánu, pokud tento člen měl a mohl vědět, že porušuje zákaz konkurence. Pokud o porušování zákazu konkurence měl a mohl vědět ten, v jehož prospěch člen statutárního orgánu jednal, je povinen k náhradě škody také on (§ 432 odst. 3 občanského zákoníku).

Důležitý je i závěr Nejvyššího soudu, podle něhož právo na vydání prospěchu a na náhradu škody nestojí vedle sebe, ale jde o práva alternativní a obchodní korporace si musí vybrat, který nárok uplatní. Pro uplatnění nároku na náhradu škody se nepoužije prekluzivní lhůta upravená v § 5 odst. 2 zákona o obchodních korporacích, ale úprava v občanském zákoníku.

Druhou významnou otázkou bylo, jak se má vykládat získaný prospěch ve vztahu k jinému nabyvateli prospěchu. Konkrétně jde o to, zda v případě, kdy člen statutárního orgánu poruší zákaz konkurence tím, že je členem statutárního orgánu jiné právnické osoby se stejným nebo obdobným předmětem podnikání, je prospěchem získaným jiným nabyvatelem i zisk právnické osoby z konkurenčního jednání člena statutárního orgánu. Nejvyšší soud dospěl k názoru, že nikoliv. Vydává se pouze prospěch, který měl z konkurenčního jednání člen statutárního orgánu (např. odměna za výkon funkce v konkurenční právnické osobě), nikoliv i zisk utržený touto konkurenční právnickou osobou. Vždy musí jít o prospěch získaný tím, kdo zákaz konkurence porušuje, z jeho (vlastního) konkurenčního jednání. Jiná osoba vydává pouze prospěch z konkurenčního jednání, pokud jej na ni porušitel převedl, ledaže tato osoba byla v dobré víře, že nejde o prospěch z konkurenčního jednání.

Proces uzavírání smlouvy o převodu podílu ve společnosti s ručením omezeným

Nabídka na uzavření smlouvy o převodu podílu lze přijmout i konkludentně. I v případě, kdy je podpis nabyvatele podílu ve společnosti s ručením omezeným na smlouvě o převodu tohoto podílu legalizován (ověřen) ještě před započítáním kontraktačního procesu (předtím, než převodce učinil nabídku na uzavření smlouvy), je tím naplněn smysl a účel požadavku na legalizaci (ověření) podpisu plynoucí ze zákona o obchodních korporacích a pro převod podílu postačí, jestliže se nabyvatel podle nabídky převodce zachová.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2025, sp. zn. 27 Cdo 3435/2024

Komentář CIoD:

Uvedené rozhodnutí Nejvyššího soudu do jisté míry prolamuje požadavek plynoucí ze zákona o obchodních korporacích, podle něhož smlouva o převodu podílu ve společnosti s ručením omezeným musí mít písemnou formu s úředně ověřenými podpisy.

V daném případě byla smlouva o převodu podílu na základě písemné nabídky s úředně ověřeným podpisem navrhovatele uzavřena konkludentně (nabyvatel začal vykonávat práva společníka a společnost to nerozporovala). Na listině obsahující nabídku byl umístěn i úředně ověřený podpis osoby, která nabídku konkludentně akceptovala, neboť ona původně uzavření smlouvy o převodu podílu navrhovala, avšak její návrh nebyl přijat. Nicméně později byl původně neakceptovaný návrh smlouvy podepsán adresátem a zaslán původnímu navrhovateli.

V daném případě však nešlo o přijetí návrhu na uzavření smlouvy, neboť ten zanikl uplynutím času, ale fakticky šlo o novou nabídku. Nejvyšší soud nicméně dospěl k závěru, že postačí úřední ověření podpisu osoby, která nabídku přijímá, který byl učiněn ještě předtím, než je jí doručen návrh smlouvy. V opačném případě by podle názoru Nejvyššího soudu šlo o přepjatý formalismus, přičemž účel legalizace (ověření) podpisu byl i takto naplněn.

Nicméně z právního hlediska je podle nás nesprávné tvrzení, že jde o podpis na smlouvě o převodu podílu, protože předmětná listina nepředstavovala smlouvu o převodu podílu, ale jen její návrh. Nebyl tedy naplněn ani požadavek zákona na písemnou formu smlouvy o převodu podílu. Lze však uzavřít, že podle názoru Nejvyššího soudu postačí, jsou-li na nabídce smlouvy o převodu podílu ve společnosti s ručením omezeným úředně ověřené podpisy obou smluvních stran, i když k akceptaci dojde později jen konkludentním jednáním. Z uvedeného rozhodnutí rovněž plyne, že by postačilo, aby byl úředně ověřen jen podpis navrhovatele. Pak by v důsledku konkludentního jednání adresáta nabídky, vyjadřující akceptaci návrhu, k uzavření smlouvy o převodu podílu dojít nemohlo.

Tento materiál nepředstavuje právní radu ani nabídku či závazek k jejímu poskytnutí.